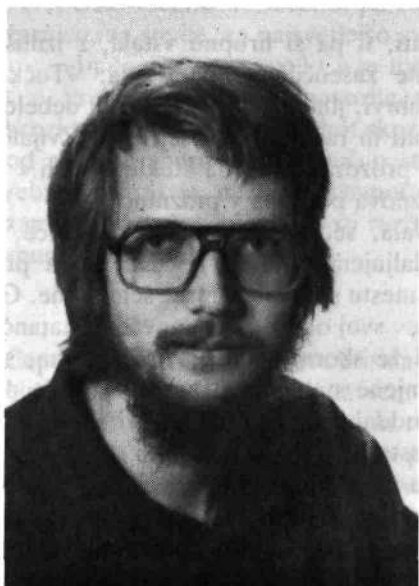

Vešča se znajde. Kot navita trstena lutka napravi lok v svojem potovanju h knjigam v skladišče: da bi palčku, ki je ravnokar neprevidno prilezel izpod omare, prisolila zaušnico, da topo in skeleče pocne naokrog, da se ljudje spogledujejo, da, brez besed in hlinijo zavzeto iskanje knjig in vsi so napeti, nesproščeni. Gospod Medo iz ozadja prinaša v naročju vsaj dva metra visok kup knjig. Splezal je po lestvi pod strop in jih po abecedi vmeščal na polico. Zgoraj, kjer ga nihče ni opazil, je sčasoma veselo zadremal. Je dremal kosmate sanje knjižničarja.

»Kaj pa vi iščete?« je osnovno knjižničarjevo vprašanje. Treba je napasti takoj. Bralec mora vedeti, kdo je v Knjižnici gospodar, da ne bi prišlo do razvrata. Mora začititi, kako drobcen je, neveden, nemočen in izgubljen brez zanesljivih brodnikov med zapletenimi labirinti Moderne knjižnice. Že napis nad vhodnimi vrati opozarja: KNJIŽNICA. In subtilni gost začuti, kako ga črka Ž v sredini besede zareže v notranjosti: kot pogoltnjena žaga, ki ga spremlja ves čas obiska v tem neprijetnem prostoru duha. Žžžžžnica, Žžžžžnica, v možganih brni, prospekt, ki ga ob vходу dobi, je namerno zapleten s številkami, iskanje oteženo z lažnimi imeni – tako si knjižničarji olajšajo delo. Bralec pobegne po nekaj minutah, obupan, v depresiji, ponižan in verjetnost, da se bo še kdaj vrnil, je zelo majhna.

Borut
Gombač

Agatina slepa pega

Prižgala sem žepno svetilko, na nebu iz šotorskega platna se je pojavila polna luna. Zunaj je izginjal mlaj. Iz šotora sem izvlekla sparjeno spalno vrečo in s prekrizanimi nogami sedla nanjo. Ko se je v oblake ulegel prvi blisk in se zagozdil, ustavil, sem globoko skozi borovce zagledala belo peno, ki je val skozi val potapljala jezersko gladino. Takrat sem pod iglastimi trepalnicami zno-

va zaslutila votlino, slepo pego na dnu votlega telesa, na izdolbenem vrhu sredinca, v izgubljeni globini tipa. Čeprav nisem videla svojega zrkla, sem belo zrla vanj... čeprav se nisem premikala, sem z dolgimi nohti slepo

segala v lastno prostornino: »Pa saj si ne moreš razpraskati blazinic prstov... pa saj se ne moreš nikoli doseči, ne moreš, ker si zmeraj pod površino, pod lastno senco!«

Ko je zbledela še zadnja lunina tančica, se je noč kot neskončno težka utež pogreznila v svoj črni mah. Na obrazu sem začutila prve kapljice dežja. Potem se je ulilo. Vrnila sem se v šotor.

Ležala sem na spalni vreči kot kamen na gladini sanjajočega jezera. Grmenje se je že davno raztreslo in razsejalo v daljavo, ob napete stene so v umirjenem ritmu udarjali storži zgoščene teme. Zdaj je bilo v šotoru prijetno in zračno. Vdihnila sem razlezli val in se skozi šelesteče zavese spanja začudeno nagnila v prostor: »Svetloba...? Svetloba...! Medla svetloba se bliža z druge strani zaslona... Svetloba...! Svetloba se ostri, obseg se oži... rob kroga se blešči vse bolj rdeče... ko se nasloni na platno, zagledam drobno žarnico, žarečo nitko...!« Nekje v notranjosti sem se zdrznila, boleče trznila z nogami v prazno in s sunkovitimi gibi zaplavala proti gladini spečega telesa, proti koži, proti koži kože. Težja od sidra sem se potopila globoko skozi mulj in košate alge.

*

Zadržala sem dih, da so se mi čez čelo razlezli mravljinци: »Pa saj točke ni! Če bi bila, bi morala imeti obseg in potem... potem ne bi bila točka, ampak lik.«

»Samo trenutek!« si se mi zakrohotala na uho, hkrati pa mehko prevzela joint.

Poskusila sem nadaljevati, ti pa si hrupno vstala, z izmišljeno gobo obrisala izmišljeno tablo, me zasenčila in preglasila: »Točka je kvečjemu...« Še bolj si nasršila obrvi, jih spačila v kratko in debelo črto, nato pa s širokimi gibi pričela pisati in računati po vsej tabli. Zvijalo nas je od smeha. »Točka je kvečjemu prozorna pika na stekleni tabli.« Rezultat si dvakrat podčrtala, kredo pa znova potopila v praznino.

Sprejela sem igro: »Hvala, sedite! Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, dovolite mi, da nadaljujem, kjer je končala moja predhodnica, tukaj, na tem izpostavljenem mestu se stvar namreč šele začne. Gotovo vam je znano, da ima vsaka ploskev svoj okvir.« Z nenavadno natančnim gibom sem tablo, ki mi je medtem že skoraj izhlapela iz spomina, spet debelo uokvirila, nato pa na sredo njene steklenosti skrbno narisala drobno prozorno piko. »In če se takole oddaljujemo, postaja okvir, ki ploskev oklepa, manjši in manjši.« Tišja od lastnih besed sem mehko drsela čez prevrnjene fotelje, mlake plesnivega vina in valjajoča se telesa skozi vrata dnevne sobe na hodnik vse do kopalnice, ki se je dušila v zgoščeni grenkobi: »Če torej odpotujemo v globino prostora, če se s pogledom odmaknemo od table, postane ta za nas kmalu tako velika, kot je bila na začetku našega potovanja velika točka na njej – njeno velikost smo si seveda lahko le predstavljali – in še manjša, dokler popolnoma ne izgine v ozadju, v novem okviru.«

»In če je ozadje neskončno, če nima okvira?« si se kot mrlič iz krste dvignila iz kopalne kadi in mi usta zamašila z milnico in razpenjenim vinom.

Nisem še do kraja posrkala tvojih dlani, že sem te hitrejšo od stopal, lažjo od teže in bolj golo od golote zagledala v dnevni sobi. Nekdo te je poželjivo prislonil ob zid, da se je tabla – zaslon, ki sem ga očitno videla le še jaz – črepinjasto sesula vase. Nekdo drug ti je počepnil med trzajoča stegna, nagrmadili so se nate. Razlezla si se kot svetloba po filmskem platnu. Le oči so . . .

»Pazite, črepinje!« sem histerično zacvilila iz teme svojega telesa in z visoko sulico glasu poletela proti napetim opnam kože.

Šele čez čas, ko mi je prazna steklenica zdrsnila skozi uvele prste, sem se znova zavedela, se dotaknila pravkar odprte dlani, nato pa z mrzlim glasom nadaljevala z igro: »Če bi bilo ozadje neskončno, bi ne bilo ozadje. Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, mora vam biti jasno, da prava neskončnost ne trpi na sebi niti najmanjše končnosti, niti najneznatnejše točke, niti najbolj mikroskopske pike. Kajti vsaka končnost, pa naj je še tako prozorna, pomeni omejenost, gladino, rob . . . Kje je torej rob prozorne točke na stekleni tabli? Upam, da zdaj že razumete: ni ga na površini table, ker je v globini predavalnice! Ali povedano drugače: ni ga tam, kjer smo ga pričakovali, ker je tu, kjer smo ga dočakali! Na določeni razdalji je potemtakem vseeno, če gre za prozorno točko na stekleni podlagi ali za žareče rumeno na zamolklo modri.«

Obrnila sem se k ogledalu, ki ga je nekdo že pred dnevi na debelo poslikal s šminko in zobno kremo, in si na jezik položila škrlatno zvezdico. Počakala sem, da se stali, spoji s telesom in glasom, potem pa nadaljevala: »Da, čisto vseeno . . . vseeno, pa čeprav gre pri tem za sam vir svetlobe, za žarnico, za sonce, za najsvetlejšo zvezdo v vesolju.«

»In če gre za zenico? Če je točka zenica . . .?«

Preden pa sem ti odgovorila, si mi z usti prekrila usta. Zaprla sem se skozi tvoje razžarjeno telo kot skozi daljnogled, hkrati pa te golo in mastno od slin in sperme tako močno stisnila k sebi, da mi je bližina zdrobila rebra, da mi je neznosna samota sploščila pljuča in sem prosojna kot zamaščen papir zanihala skozi razbito šipo. Zaklenila sem stanovanje in se spustila po stopnicah.

*

Čeprav sem si usta večkrat obrisala z robcem, maščobe nisem mogla odstraniti. Zdelo se mi je celo, da sem bleščečo plast le še bolj razmazala po obrazu in dlaneh. Nemočno sem rahljala prepoteno majico, ki je vse bolj spominjala na pretanko, že čisto prosojno vrečico, v katero je prodajalec maloprej nemarno vsipal cvrčeče vroč krompirček. »Morda pa krompirček sploh ni zdrsnil v vrečico, ampak naravnost na dlan . . .?« Spahnilo se mi je po starem olju in okus ter vonj po zatohlem sta potopila besede. Z dlanjo sem si pokrila usta. Nebo se je dušilo v rdečkastih oblakih sopare, redke in ranljive zvezde so se razkrajale v žareči soli.

Ko sem prispela v predverje kina, je rdeča lučka nad vrati v dvorano naznanjala, da se je nočna predstava že začela. Kljub temu sem stopila k bifeju, ki se je dimil na drugi strani prostora, in se žejno zazrla v stekle-

nice. Njihovo neslišno žvenketanje je preglasil utrujeni alt: »Samo do desetih...«

»Lahko dobim vsaj kozarec navadne vode, prosim!«

»Umila sem že, žal! Sicer pa...« je zaspano pokazala proti stranišču in izginila v garderobo.

Dlan sem zavila v toaletni papir, da sem lahko odprla pipo, potem pa pričela srkati kisló, po izcedkih zaudarjajočo vodo. Zvrtničila se mi je v želodcu in glavi, zato sem butnila skozi nihajna vrata in se nagnila nad školjko. Srepa sem prebiralá rjave črke, ki so se posušene zlepile z orumenelo keramično podlago, hkrati pa jih nehote razjedala z žolčem in slino. Za nekaj negotovih trenutkov sem zaprla oči, potem pa se nekako zravnala in še enkrat potegnila vodo.

Potrkala sem še močneje. Zdaj so se vrata dvorane končno odprla. Toda le za hip: »Kaj je... kaj bi...? Odidite... prepozno, ne spuščam več...! Ne, ne spuščam več!«

Nekaj časa sem še brezvoljno strmela v zapahnjena vrata, potem pa – bolj v slovo kot iz namere ali obupa – še enkrat lahno udarila po tapecirani steni. Ko pa sem se obrnila proti izhodu, sem za hrbtom zaslišala: »Jebenti, kaj razbijate! Kaj bi radi? Ne spuščam več in pika!«

Presenečena sem pogledala čez ramo: »Razbijam?«

Potem se je pike površno dotaknila z radirko usmiljenja: »Pa saj... saj je minilo že skoraj pol filma...!« Potem je piko zradirala: »Sicer pa, naj vam bo... dvorana je tako ali tako skoraj prazna.«

Zaslišala sem, kako je škrtnila žepna svetilka, zato sem pohitela, se nagnila v zadušljivo temo medprostora in z rdečo vstopnico prerezala trepetajoči soj svetlobe. Vrata so se topo, a odločno zaprla za mano.

»Pička ji materna, spet je crknila!«

»Nič ne vidim,« sem šepetaje grabila skozi nenavadno težke zavese, ki bi morale ločevati medprostor od dvorane.

»Ne tja! Sem...! Dajte mi roko!«

Negotova sem se izprožila proti glasu: »Kje...?«

»Psst...!« njen glas je izginjal v glasnem dihanju, ki je prostor nape njalo v velika pljuča.

»Kam...?«

»Psst...!« je izginjala v hropenje, ki je temnici drobilo črna rebra. »Sem! Bliže! Bliže! Psst...! Sem! Psst... sss...!«

Ko sem se dotaknila praznine, so se za mojim hrbtom razgrnile zavese. Čez tilnik in ramena mi je belo pljusknil odsev svetlobe s platna. Pritipala sem se do najbližjega sedeža in utonila v zgodbo.

Zdaj... zdaj ne razmišljam več! Trije alpinisti, ki se neskončno težkih nog hropeč prebijajo skozi snežni vihar, drug za drugim omahujejo v sneg, zmrzujejo... Zdaj ne mislim več na to, da diham! Drug za drugim omahujejo v sneg, zmrzujejo v belino. Le njihov dih – duh prostora, ki raste iz ploskih pljuč – ostaja rdeč in vroč. Srhljivo grgranje tišine, ki odmeva v ledenih katedralah njihovih teles. Neslišna in nevidna zrem! Prozorna, neskončno gladka ploskev hkrati s hrapavostjo, z razgibanim reliefom,

z gostim metežem smeri, višin, globin, votlin, skalnatih izrastkov... prisotnost in odsotnost v vse bolj mrtvih prstih, v vse bolj topih dotikih. Pojavi se snežna vila, zavita je v viharne svilnate trakove, ki ponekod prehajajo v črnino dolgih las, v belino gole kože. Sklanja se k otrplemu obrazu. Bo spregovorila? Je spregovorila? Kaj šepeta? »Sneg je topel,« puhne v ležečega. »Sneg je topel,« diha v njegovo zmrznjeno telo. »Sneg je topel! Sneg je topel! Sneg je...!« diha vase in izginja... In sneg se umiri, leže vase. In oglušujoče šumenje presahne, leže vase. In bobnenje leže vase. In led odmrzne led. In truplo vstane iz trupla. Drug za drugim se prebujajo, valovijo čez nemo gladino, vstajajo... Napeto platno! Rumeno? Oranžno? Rdeče? Žareče kot sonce v soncu! Šotor? Šotor! Tako blizu! Tako blizu...

Presedem se, si popravim vložek, ki se mi je vroč od predmenstruacijskega toka zarezal globoko v meso, hkrati pa za zadnjo črko naslova izginem v naslednjo zgodbo.

Glavni junak, pogreznjen globoko vase, stopa po pusti pokrajini. Njegovo dihanje je manj izrazito in ne buta tako silovito ob stene dvorane kot težaški vzdih in izdih junakov prejšnje zgodbe, toda koraki so – morda zaradi okornih in blatnih vojaških škornjev – le za spoznanje lahkotnejši od gazenja skozi visoki sneg. Zdaj se stopala obtežijo z vidnim telesnim nelagodjem, zdaj se njihova površina zlepi z blatnim kolovozom, ki se nekaj metrov naprej pogreza v zamolklo temo tunela. Junak se ustavi, njegov pogled se izgublja v globini, išče dno črnine, morda belo piko svetlobe na njenem vrhu. Čakanje, ki prehaja v renčanje, v vse bolj rezko renčanje zevajoče odprtine, v širše zenice čakajočega, v nasilno tišino za njegovim hrbtom. Globina se rdeče boči skozi meglíčasto sivino otožnih pasjih oči, belina prežečih čekanov razgalja slinaste dlesni... Sčasoma pa nasršene dlake druga za drugo ležejo nazaj v temo. Junak se odloči, nagne, odločno zakoraka v skrivnostni tunel. Svetloba za njegovim hrbtom korak za korakom riše, senči postavo: najprej vidim žareče rdeč obris, pozneje se ostri robovi razležejo, razmažejo v temo. Zdaj so koraki počasnejši, negotovi, njihov odmev vse bolj zamolkel. Dih ponika v prostor, plazi se po neprodušno črnem platnu, stenah, stolihi.

Znova začutim krč globoko v napetem trebuhu. Pobrskam po torbici in popolnoma izsušena z veliko težavo pogoltnem aspirin. Zdi se mi, da se je tableta prilepila na steno grla. Potem položim dlan na trebuh, poskusim pozabiti na bolečino pod prsti, na grenkobo pod jezikom.

Tišina! Koraki? Morda se plazi po štirih? Morda je obupan padel na kolena in panično tipa po praznini? Morda se je ustavil, da bi razmislil o...?. Morda se je že vrnil in je v resnici obstala kamera?

Novi krč je še bolj boleč. »Kmalu bo...!« Šepetaje snežim na dlan, ki postaja težja in vse bolj vroča.

Morda pa se noče vrniti? Morda se ne more? Morda mu je tema tako temeljito zamašila možgane, preplavila notranjost zrkla, da je za zmeraj izgubil smer, mero za globino, občutek za razdalje, za prostor? Morda vdan v usodo napenja oči in potrpežljivo čaka, da se bela pika svetlobe kar sama

pojavi nekje v daljavi? Na dnu studenca? Na nočnem nebu? Za njegovim hrbtom? Na čelu? Pod zatisnjeno veko?

Odprem oči. Sem jih res odprla? Kako dolgo že traja? Morda pa je filma že zdavnaj konec?

»Hej, toka je zmanjkalo! Heeej!« hrupno vstanem in odtavam proti izhodu. »Je kdo tukaj?« slišim samo lastne besede. »Je kdo tukaj? Je kdo tukaj? Kje...?« tipam proti steni, ki je ni, ker je, preden so jo dosegle moje besede, preden so jo ustavili dotiki, zdrsnila v prazno, razpadla v temo. »Odprite, ven bi rada!« tečem. »Odprite, moram...!« sopiham z rokami na žarečem trebuhu... sopiham, tečem hitreje, še hitreje, bežim proč od svojih prepočasnih korakov, hitreje, še hitreje... dokler izčrpana ne omagam, padem na kolena.

Klečim in tipam, v širokem polkrogu otipavam tla... tipam, dokler ne otipam lastne otrplosti... trajam, dokler ne izgubim občutka za čas.

Potem jo zagledam, neskončno majhno, a svetlejšo od privida. Zdramim se, dvignem kot mehurček z dna močvirja: »Tukaj...! Hej, tukaj sem! Je zmanjkalo toka?« Bela pika naraste v krogec, v krog svetlobe. »Tukaj! Heeej! Kdo je? Pridite sem!« Vstanem in ji odhitim naproti.

Zdaj ni več daleč. »Kdo je? Ste vi? Mislila sem že...« Iztegnem roko in prvič po dolgem času zagledam lastno kožo. Potem roko krčevito skrčim: »Zakaj nič ne rečete?« Zdaj je krog svetlobe na moji majici. Znova iztegnem roko, zgrabim: »Nič? Kako – nič? Kako...? Kje ste? Dajte mi roko! Oglasite se že!« Ko stopim še korak proti viru svetlobe, začutim, kako postane krog toplejši. Zakorakam, stečem... potem se sunkovito ustavim: »Peče! Hej, peče!« Panično zaviham ožgano majico, krog svetlobe se kot žareči žig pritisne na trebuh. »Žge! Ne! Ne, to boli! Boliiii!« Potem zdrsne niže. Ko dvignem smodečo se krilo, se žgoči krog zažre v spodnjice, povlečem si jih na kolena. »Žge! Ne morem več! Ne morem več!« Odpiram se... odprta se s širokimi zenicami zazrem v temo: na velikem platnu rdeče zažarijo mesnati oblaki. Na obrazu začutim prve kapljice krvi.